

More Taal! (Thomas More Antwerpen-Mechelen) – LAGER ONDERWIJS

Uitgewerkte lessencyclus shared reading (voorbeeld 1)

Shared reading – Het licht dat door het donker danst

Boek

Titel: Het licht dat door het donker danst

Tekst en illustraties: Yuval Zommer

Vertaald door: Bette Westera

Oorspronkelijke titel: The Lights that Dance in the Night

Oorspronkelijke uitgever: Oxford University Press, Oxford 2021

Nederlandse rechten: Uitgeverij Christofoor, Zeist 2021

ISBN: 978 90 6038 939 3

Dag 1: Focus on comprehension (verhaalbegrip)(25')

Leerplandoelen

- NL-LEZ-DV-D02-01** De leerlingen kunnen zich op basis van de illustraties een beeld vormen over de te verwachten inhoud van een tekst en hun persoonlijke ideeën hierover meedelen.
- NL-LEZ-DV-D03-02a-09** De leerlingen kunnen zich de gelezen tekst voorstellen, dit wil zeggen zich van een object, een toestand of een gebeurtenis een visueel beeld vormen.
- NL-LEZ-DV-D03-06-01** De leerlingen kunnen het thema omschrijven als over wie of wat de tekst gaat. Ze kunnen het thema aangeven met behulp van een woord of een woordgroep.
- NL-LUI-TV-06.07** Ze kunnen hun mening geven over voorstellingen die ze hebben gezien. Ze kunnen hun voorkeur of afkeur uitspreken voor één of meer hoofdpersonages en vertellen waarom ze dat voelen.

Tussendoelen beginnende geletterdheid

Boekoriëntatie

Doordat er tijdens onze eerste dag van shared reading wordt ingezoomd op het kijken naar wat het verhaal inhoudt en wat het verteld, wordt er aan dit tussendoel gewerkt. De leerlingen weten dat je vragen kan stellen over een boek en dat deze vragen je helpen om goed naar het verhaal te luisteren en te letten op de illustraties.

De illustraties in dit boek ondersteunen het verhaal echt heel goed, waardoor de leerlingen al heel veel uit de illustraties kunnen halen.

Verhaalbegrip

Deze eerste dag kijken we naar wat het verhaal ons verteld, en kijken we naar de verklaring van moeilijkere woorden. Zo krijgen de leerlingen meer begrip op het verhaal en begrijpen ze beter wat er verteld wordt. De leerlingen kunnen aan het

einde van het verhaal ook de vragen over het verhaal beantwoorden, zo weet de leerkracht dat de leerlingen het verhaal begrepen hebben.

Lesdoelen

De leerlingen kunnen vragen over het boek beantwoorden.

De leerlingen genieten van het voorgelezen worden.

De leerlingen kunnen de betekenis van moeilijke woorden achterhalen aan de hand van de context of de prenten.

Lesverloop

De leerkracht verzamelt alle leerlingen achteraan in de klas, in de kring. De leerlingen maken het zich gemakkelijk. De leerkracht stelt het boek voor en zegt dat ze hier vijf dagen rond gaan werken. De leerkracht vertelt de leerlingen dat ze elke dag hetzelfde boek gaan lezen.

De leerkracht laat het boek zien en leest de titel voor. De leerkracht vraagt aan de leerlingen wat ze allemaal kunnen zien op de kaft. De leerkracht vraagt aan de leerlingen of ze een idee hebben waar het boek over zou kunnen gaan.

De leerkracht leest het hele verhaal voor.

Bij volgende moeilijke woorden stopt de leerkracht om de betekenis te achterhalen:

- Sluier (licht)
- Beren bromden (de leerkracht laat de leerlingen dit proberen → laat ze 'wat een wonder' brommen)
- Klaptan in hun vinnen (de leerkracht laat de leerlingen dit uitbeelden)

- Puffins: papegaaiduikers
- 'raakten buiten zinnen': gek, onbeheerst, niet te bedwingen, wild, ... (hoe doen de leerlingen dit?)
- Walviskoren

→ De leerkracht probeert steeds de leerlingen te laten achterhalen wat een woord betekent. Dit doet ze aan de hand van de prenten, het verhaal, kleine tips, ...

Na afloop van het verhaal stelt de leerkracht volgende vragen:

- De leerkracht vraagt aan de leerlingen wat hun eerste indruk van het boek was. Vinden ze het mooi, saai, stom, interessant, ... Laat de leerlingen proberen verwoorden waarom ze dit vinden.
- Wie komt er allemaal voor in het verhaal?
 - ↳ *Meerdere antwoorden mogelijk: het licht, beren, hazen, robben, puffins, walvissen, schepen, vos, muskusos, wolven, lynxen, vogels, rendierkuddes, dichters, mensen, de wind*
- Wat kan je vertellen over deze personages?
 - ↳ *Meerdere antwoorden mogelijk: 'ze waren allemaal onder de indruk van het licht', 'het licht legde een hele reis af', 'iedereen deed iets anders', ...*
- Waar speelt het verhaal zich af?
 - ↳ *Meerdere antwoorden mogelijk: buiten, in de winter, in een koud land, op zee, in de lucht, op de grond, ...*

Dag 2: Focus on vocabulary (woordenschat) (25')

Leerplandoelen

- NL-LEZ-DV-D03-02a-02** De leerlingen kunnen de betekenis van een gelezen woord, uitdrukking of afkorting vragen aan de leraar (of aan een medeleerling).
- NL-LUI-DV-D03.02.02** De leerlingen kunnen een gehoord woord uitleggen en er de betekenis van vinden op basis van de begripsinhoud van de samenstellende delen en de context.
- NL-LUI-DV-D03.02.07** De leerlingen kunnen de betekenis van een gehoord woord of van een uitdrukking vragen aan de spreker.
- NL-TBS-02.06** De leerlingen achterhalen de betekenis van een woord (of woordgroep) door het af te leiden uit de context.

Tussendoelen beginnende geletterdheid

Verhaalbegrip

Op dag 2 van de shared reading gaan we kijken naar WOW-woorden. De leerlingen gaan deze woorden van dichterbij bekijken. De betekenis wordt samen achterhaald, waardoor ook het begrijpen van het verhaal beter lukt.

Taalbewustzijn

De leerlingen ontdekken tijdens deze les dat de WOW-woorden niet alleen mooi klinken, maar dat deze ook een betekenis en belang hebben in dit boek. De WOW-woorden worden ontdekt in het boek en worden dichterbij bekeken.

Lesdoelen

De leerlingen genieten van het voorgelezen worden.

De leerlingen kunnen de betekenis van WOW-woorden achterhalen.

Lesverloop

De leerkracht verzamelt de leerlingen allemaal achteraan de klas, in de zithoek en maakt het gezellig. De leerkracht vertelt de leerlingen dat we een tweede keer het boek gaan lezen, maar dat we vandaag gaan kijken naar WOW-woorden. De leerkracht heeft een groot papier bij, waar bovenaan 'WOW-woorden' op geschreven staat. De leerkracht legt uit dat WOW-woorden woorden zijn die mooi klinken, die wat opvallen, die wat anders zijn dan andere woorden.

De leerkracht leest het hele verhaal voor, maar neemt een pauze bij de WOW-woorden:

- o Klingen (bellen die klingen, hoe zou dat klinken?)
- o Puffins (laat de leerlingen dit woord meezeggen, de betekenis kennen ze al van dag 1. Vraag wie de betekenis nog kent)
- o Gloort, glanst (gloed)(hoe kan licht/een gloed nu gloren en glanzen?)
- o (sluier)(wat verstaan de leerlingen onder een sluier, kennen ze dit al? Wat zou 'sluier van licht' dan willen zeggen?)

Deze woorden worden telkens op het grote A3-blad geschreven. De leerkracht achterhaalt van elk woord de betekenis en laat eventueel enkele leerlingen bepaalde woorden uitbeelden.

De leerlingen ontdekken tijdens deze les dat de WOW-woorden niet alleen mooi klinken, maar dat deze ook een betekenis en belang hebben in dit boek. De WOW-woorden worden ontdekt in het boek en worden dichterbij bekeken.

Lesdoelen

De leerlingen genieten van het voorgelezen worden.

De leerlingen kunnen de betekenis van WOW-woorden achterhalen.

Lesverloop

De leerkracht verzamelt de leerlingen allemaal achteraan de klas, in de zithoek en maakt het gezellig. De leerkracht vertelt de leerlingen dat we een tweede keer het boek gaan lezen, maar dat we vandaag gaan kijken naar WOW-woorden. De leerkracht heeft een groot papier bij, waar bovenaan 'WOW-woorden' op geschreven staat. De leerkracht legt uit dat WOW-woorden woorden zijn die mooi klinken, die wat opvallen, die wat anders zijn dan andere woorden.

De leerkracht leest het hele verhaal voor, maar neemt een pauze bij de WOW-woorden:

- o Klingen (bellen die klingen, hoe zou dat klinken?)
- o Puffins (laat de leerlingen dit woord meezeggen, de betekenis kennen ze al van dag 1. Vraag wie de betekenis nog kent)
- o Gloort, glanst (gloed)(hoe kan licht/een gloed nu gloren en glanzen?)
- o (sluier)(wat verstaan de leerlingen onder een sluier, kennen ze dit al? Wat zou 'sluier van licht' dan willen zeggen?)

Deze woorden worden telkens op het grote A3-blad geschreven. De leerkracht achterhaalt van elk woord de betekenis en laat eventueel enkele leerlingen bepaalde woorden uitbeelden.

NL-LEZ-DV-D03-03-04-05 De leerlingen kennen de functie van het volgende leesteken bij het begrijpen van teksten: de komma in een opsomming.

NL-LEZ-DV-D03-03-05-01 De leerlingen kennen de functie van het volgende leesteken bij het begrijpen van teksten: de dubbel punt (bij een opsomming).

Tussendoelen beginnende geletterdheid

Functies van geschreven taal

In les 3 van shared reading kijken we naar enkele aspecten van de geschreven taal, met name de leestekens. We gaan kijken naar wat de leestekens binnen deze tekst betekenen, en wat voor invloed dit heeft op het voorlezen van de tekst. Ook wordt de vorm van de tekst bekeken.

Relatie tussen gesproken en geschreven taal

Geschreven taal kan worden uitgesproken, dat blijkt uit het voorlezen van een boek. De leerkracht leest het boek voor, en de leerlingen horen de woorden luidop die in het boek geschreven staan. De leerkracht heeft tijdens het voorlezen aandacht voor de leestekens die in het boek gebruikt worden, alsook de manier van voorlezen (expressief, stemgebruik, ...)

Lesdoelen

De leerlingen kunnen vertellen wat leestekens betekenen.

De leerlingen kunnen vertellen dat een komma betekent dat er een kleine pauze in de tekst moet volgen.

De leerlingen kunnen vertellen dat een uitroepteken betekent dat de tekst enthousiast, of al roepend, verteld moet worden.

De leerlingen kunnen vertellen dat een dubbele punt in de tekst kan staan voor een opsomming die komt, iemand die iets gaat zeggen,...

De leerlingen genieten van het voorgelezen worden.

Lesverloop

De leerkracht laat de leerlingen op hun plek zitten, en projecteert de prenten van het boek aan bord. Zo leest de leerkracht het boek voor. De leerkracht leest het gehele verhaal voor, maar neemt een pauze bij de volgende leestekens:

- o Dubbele punt
- o Uitroepteken
- o Komma
- o Het 'dansen' van de tekst

De leerkracht duidt elk leesteken aan door er met de vinger meermaals een kring rond te trekken. Bij elk leesteken staat de leerkracht stil bij de betekenis ervan, waarom het in de tekst gebruikt wordt en wat het dan betekent. Ook leest de leerkracht de zin met het leesteken opnieuw, met extra aandacht voor het leesteken en de actie die erbij hoort.

Dag 4: Focus on phonic knowledge and phonemic awareness (klankkennis en klankbewustzijn) = deelvaardigheden aanvankelijk lezen (25')

Leerplandoelen

- NL-LUI-BV-B03.15** De leerlingen kunnen woorden segmenteren en de fonemische analyse toepassen. Ze kunnen de positie van een bepaald foneem bepalen als in het begin, het midden of aan het eind van een woord.
- NL-LUI-BV-B03.19** De leerlingen kunnen de auditieve synthese toepassen. Ze kunnen woorden aangeboden in fonemen synthetiseren.
- NL-LEZ-BV-B05-01** De leerlingen kunnen rijmwoorden zoeken bij een opgegeven woord (bal - val - dal - getal - ...).

Tussendoelen beginnende geletterdheid + doelen aanvankelijk lezen

Taalbewustzijn

In les 4 van onze shared reading lessen kijken we naar verschillende (klank)clusters die in het boek voorkomen. In dit boek komen heel veel clusters voor, we selecteren er een paar.

Ook komen er in het boek veel rijmwoorden voor, hier wordt in deze les ook een keertje naar gekeken.

Alfabetisch principe

Tijdens deze lesactiviteit ontdekken de leerlingen dat woorden zijn opgebouwd uit klanken en dat letters met die klanken corresponderen, de foneem-grafeemkoppeling wordt gelegd.

Auditieve discriminatie

In deze les gaan we kijken naar verschillende (klank)clusters, waarbij ook naar andere woorden gezocht wordt met dezelfde cluster.

Klankpositie bepalen

Er wordt gekeken naar waar in het woord bepaalde klanken of clusters voorkomen.

Lesdoelen

De leerlingen kunnen zelf woorden opsommen met dezelfde klankcluster.

De leerlingen kunnen een bepaalde klankcluster aanduiden in het woorden (zeggen waar het zich bevindt: vooraan, in het midden, achteraan).

De leerlingen kunnen rijmen op gegeven woorden.

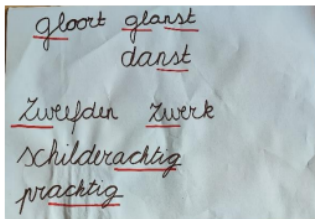
De leerlingen kunnen zelf woorden vormen met een gegeven achtervoegsel.

De leerlingen genieten van het voorgelezen worden.

Lesverloop

De leerkracht verzamelt de leerlingen achteraan in de klas, in de zithoek. De leerkracht heeft opnieuw een groot papier bij, waar tijdens dit voorlezen enkele woorden worden opgeschreven. De leerkracht leest het gehele verhaal voor, maar houdt pauzes bij enkele interessante woorden en hun klankclusters:

- o Gloort en glanst → 'gl' (de leerkracht laat de leerlingen de 'gl' klank enkele keren meezeggen; kunnen ze dit heel snel na elkaar?)
- o Glanst en danst → 'nst' (kennens de leerlingen nog woorden die eindigen op 'nst'? *Kunst, donst, ernst, gunst, minst ...*)

- o Zweefden en zwerk → 'zw' (zwerk, hoe zou dat eruitzien volgens jullie?)
- o Zwerk en sterk → rijmen (hoeveel rijmwoorden kunnen we maken die rijmen op *zwerk* en *sterk*?)
- o Straalden en stroomde → 'str' (kennens de leerlingen nog woorden die beginnen met 'str'?)
- o Schilderachtig en prachtig → achtervoegsel 'achtig' (zijn er nog woorden die ze kennens die eindigen op 'achtig'?)

De leerkracht vraagt bij de klankclusters steeds waar in het woord de leerlingen de cluster horen; vooraan, in het midden, of achteraan. De leerkracht schrijft al deze interessante woorden op een groot papier op, waarna ze deze met de kinderen nog eens overloopt. De leerkracht legt uit dat ze aan de voorlaatste dag van hun leesavontuur gekomen zijn en dat morgen de laatste keer is dat ze het verhaal gaan samen lezen.

Dag 5: Focus on a combination of oral, written and visual language (25')

Leerplandoelen

- NL-SCH-TV-06-03** Leerlingen die de technische vaardigheden van schrijven nog niet beheersen, kunnen een verhaal weergeven door middel van zelfgekozen visueel materiaal.
- NL-SCH-TV-06-07** De leerlingen kunnen een eenvoudige verhaallijn opbouwen door gebeurtenissen in hun logisch of chronologisch verloop te beschrijven.

Tussendoelen beginnende geletterdheid

Verhaalbegrip

De leerlingen hebben het verhaal reeds vier keer gehoord, dit is de vijfde keer. Ondertussen kunnen ze sommige stukken tekst al meezeggen. De leerkracht moedigt dit ook heel erg aan. De leerlingen weten ondertussen waar het verhaal over gaat, waardoor ze met de kennis van het verhaal meer kunnen opgaan in het verhaal, naar de prenten kunnen kijken, ... Ook gaan ze op het einde van deze activiteit met een verwerkende opdracht aan de slag, waarvoor het begrijpen van het verhaal belangrijk is.

Functies van geschreven taal

De leerlingen weten dat het boek een manier biedt om te communiceren over geschreven taal.

Relatie tussen gesproken en geschreven taal

De leerling gaan tijdens deze les aan de slag met een verwerking van het boek. Ze gaan zelf een weergave maken waarbij de leerkracht eventuele tekst voor hen bijschrijft. Zo zien de leerlingen de relatie tussen de gesproken en de geschreven taal.

Lesdoelen

- De leerlingen kunnen een eigen, creatieve verwerking van een verhaal maken.
- De leerlingen durven hulp vragen aan de leerkracht om hun ideeën mee op papier te zetten.
- De leerlingen genieten van het voorgelezen worden.
- De leerlingen kunnen een verhaal navertellen aan de hand van prenten.

Lesverloop

De leerkracht verzamelt de leerlingen een laatste keer achteraan in de zithoek van de klas. De leerkracht vertelt dat dit de laatste keer zal zijn dat het boek wordt voorgelezen. Ondertussen kennen de leerlingen het boek al zo goed, dat ze zeker het een en het ander luidop kunnen meelesen. De leerkracht moedigt de leerlingen aan om luidop mee te lezen.

De leerkracht leest het verhaal een laatste keer helemaal voor, zonder tussenpauzes. Na het voorlezen vraagt de leerkracht aan de leerlingen wat ze hier nu van vonden, vijf dagen na elkaar steeds hetzelfde boek lezen. Vinden ze dit saai? Vinden ze dit spannend? Leuk, stom, inspirerend, ...?

Na de vragenronde laat de leerkracht de leerlingen terug plaatsnemen op hun stoel. Elke leerling krijgt een prent uit het boek. Er zijn 16 leerlingen en 15 prenten, er zijn twee leerling die zullen moeten samenwerken (Aline en Minthe?).

Vertel de leerlingen dat zij nu een stukje uit het verhaal gekregen hebben, en dat ze hier zelf een tekening over mogen maken. Dit mag over het moment hiervoor zijn, het moment erna of het moment zelf. Dat mogen de leerlingen zelf beslissen. Ook kan de leerkracht er eventueel woorden, of tekst bijschrijven, als de leerlingen dit wensen.

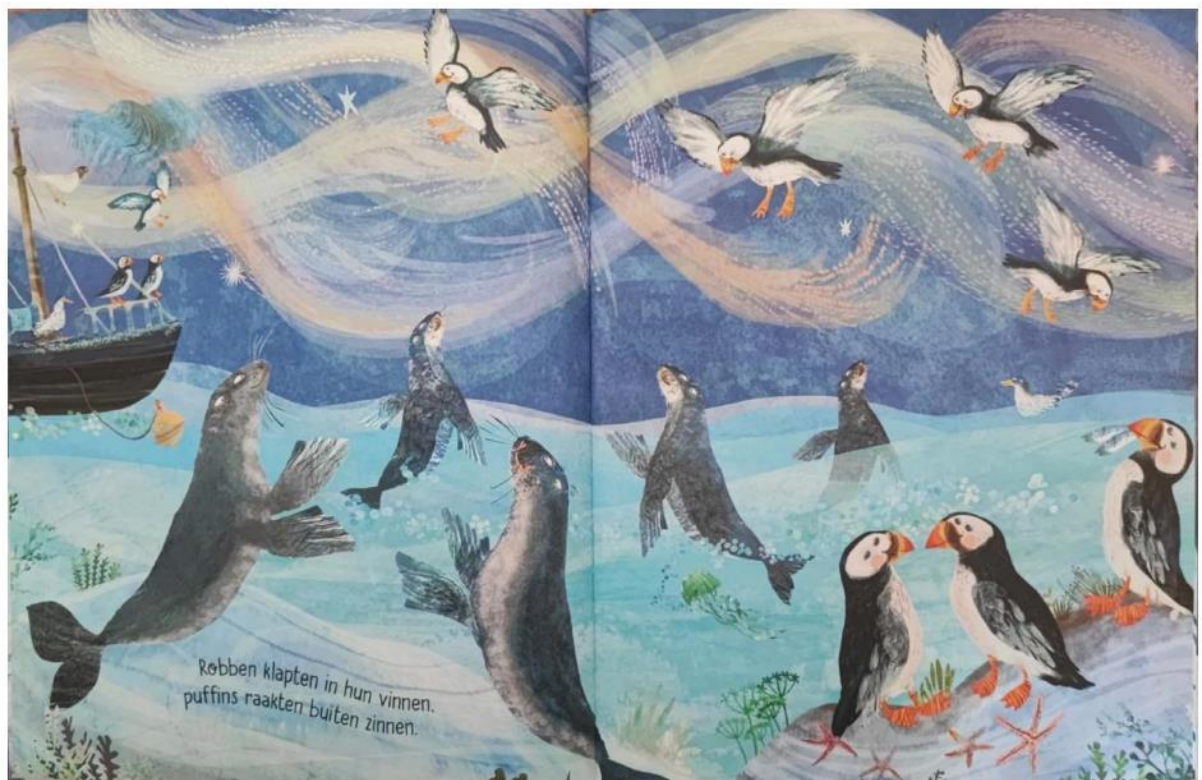
Enkele voorbeelden van verwerkingen van leerlingen

Het boek

Uitgewerkte lessencyclus shared reading – Voorbeeld 2

LEERGEBIED: TAAL	LESONDERWERP: SHARED READING: WAAR ZIJN
ONDERDEEL: Aanvankelijk lezen	MAMA'S BILLEN
DATUM: 24 – 28 OKTOBER 2022	TIJDSTIP: 25 minuten per les (5 lessen)
BEGINSITUATIE	
<p>Lesspecifieke beginsituatie van de kinderen in deze les:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ (Buiten)schoolse voorkennis en vaardigheden <p>De leerlingen hebben nog geen ervaring met shared reading. Ze luisteren wel graag naar verhaaltjes in de kring. De leerlingen kennen al een paar leestekens zoals . en ! en weten hoe je die moet gebruiken. De leerlingen kennen ook al een paar letters (i, e, aa, k, m, s, p, r, v, n, t, ee, b, oo) en woorden (ik, kim, sim, kip, aap, raak, rem, vis, pet, meet, been, boot) die ze kunnen lezen en schrijven.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Interesses/leefwereld/actua <p>Het boek dat ik ga voorlezen is een luchtig en grappig prentenboek met aantrekkelijke afbeeldingen. De leerlingen gaan zich zeker aangesproken voelen door 'mama's billen'.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Specifieke onderwijsbehoeften <p>Het is belangrijk dat ik iedereen betrek in de leesactiviteiten. De leerlingen kunnen en kennen meer dan ze zelf beseffen. Door het boek vaak te lezen gaan ze meer zelfvertrouwen krijgen en kunnen ze het boek 'meelezen' met de leerkracht.</p> <p>Imani, Asya en Hamit zijn niet zo sterk in lezen. Ik moet hen mee betrekken met de leesactiviteiten zodat ze toch een succeservaring hebben.</p> <p>Ik lees tijdens het voorlezen niet alle woorden meer voor waardoor de leerlingen de woorden zelf moeten lezen.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Infrastructurele en organisatorische wijzigingen & aandachtspunten <p>De leerkracht leest het boek voor a.d.h.v. de ladybug-camera. De leerlingen moeten het verhaal kunnen meevolgen en kunnen lezen wat er staat. Hierdoor kunnen ze vanop hun plaats meevolgen op het bord. Als de leerlingen iets moeten uitbeelden gaan ze achter hun bank staan.</p>	

De leerkracht schrijft de WOW-woorden en klankclusters op het bord in leesletters zodat de leerlingen de letters die ze al kennen herkennen.

Tijdens het voorlezen duidt de leerkracht de woorden die ze voorleest aan met haar vinger. Hierdoor weten de leerlingen waar ze aan het lezen is.

DOELEN

- Leerplandoelen (**ZILL** – OVSG – GO) telkens **gekoppeld aan de bijhorende lesdoelen**. Noteer bij elk lesdoel welk **soort** het is. Kies hiervoor uit volgende drie soorten lesdoelen: Cognitieve doelen, Dynamisch-Affectieve of Sociale doelen of (Senso)(Psycho)motorische doelen.

Les 1 – expressief voorlezen

TOtg1 **Plezier beleven aan taal en het spelen met taal**

D1: De leerlingen ervaren plezier in het lezen van het verhaal.

TOsn2 **Voldoende vlot kunnen lezen om leeftijdsadequate teksten te begrijpen**

- 6-12j Genietend lezen
- 6-12j Begrijpen wat je leest
- 6-12j Gebruik maken van de betekenis van een woord of van de context van een woord om een woord te ontsleutelen

D2: De leerlingen kunnen het verhaal begrijpen aan de hand van de context/afbeeldingen.

Les 2 – Opvallende woorden (semantisch en visueel woordbeeld)

TOtg1 **Plezier beleven aan taal en het spelen met taal**

D1: De leerlingen ervaren plezier in het lezen van het verhaal.

TOsn2 **Voldoende vlot kunnen lezen om leeftijdsadequate teksten te begrijpen**

- 6-12j Genietend lezen
- 6-12j Begrijpen wat je leest
- 6-12j Gebruik maken van de betekenis van een woord of van de context van een woord om een woord te ontsleutelen

D2: De leerlingen kunnen het verhaal begrijpen aan de hand van de context/afbeeldingen.

D3: De leerlingen kunnen de woorden verklaren door ze uit te beelden of door een voorbeeld te geven.

Les 3 – Frasering en vloeiend samenlezen.

TOtg1 **Plezier beleven aan taal en het spelen met taal**

D1: De leerlingen ervaren plezier in het lezen van het verhaal.

TOsn2 **Voldoende vlot kunnen lezen om leeftijdsadequate teksten te begrijpen**

- 6-8j De functie van leestekens ontdekken: punt, vraagteken, uitroepeten, komma, dubbele punt
- 6-12j Genietend lezen
- 6-12j Begrijpen wat je leest

D2: De leerlingen kunnen de tekst expressief meelesen met behulp van de leestekens.

D3: De leerlingen kunnen de tekst expressief meelesen met behulp van de lay-out van bepaalde woorden.

Les 4 – Klankennis en klankbewustzijn

TOtg1 Plezier beleven aan taal en het spelen met taal

D1: De leerlingen ervaren plezier in het lezen van het verhaal.

TOsn2 Voldoende vlot kunnen lezen om leeftijdsadequate teksten te begrijpen
 • 6-12j Genietend lezen
 • 6-12j Begrijpen wat je leest

D2: De leerlingen kunnen de tekst expressief meelesen met behulp van de lay-out van sommige woorden.

TOtn2 Nadenken over de belangrijkste aspecten van het taalsysteem. Daarbij taalbeschouwelijke termen gebruiken
 • Klank en rijm > 5-9j Klanken in woorden onderzoeken, en daarbij de term 'klank' kennen en gebruiken:
 • discrimineren, analyseren, synthetiseren, vervangen van klanken in een woord
 • nadenken over begin-, midden- en eindklanken in een woord
 • nadenken over de uitspraak van klanken in een woord

D3: De leerlingen kunnen bepaalde woorden in de tekst herkennen als rijmwoorden.

D4: De leerlingen kunnen woorden vinden met de klankclusters /gr/, /gl/ en /str/.

Les 5 – creatieve verwerking

TOtg1 Plezier beleven aan taal en het spelen met taal

D1: De leerlingen ervaren plezier in het lezen van het verhaal.

TOsn2 Voldoende vlot kunnen lezen om leeftijdsadequate teksten te begrijpen
 • 6-12j Genietend lezen
 • 6-12j Begrijpen wat je leest

D2: De leerlingen kunnen het verhaal expressief meelesen.

TOsn3 Een schriftelijke boodschap overbrengen
 • Zich expressief uiten (over gevoelens, gedachten, meningen, fantasieën)

D3: De leerlingen kunnen het verhaal op een creatieve manier verwerken.

LEERINHOUD

Les 1: Expressief voorlezen

Het boek 'Waar zijn mama's billen?' – Mike Byrne en Jonny Leighton – Veltman Uitgevers

Les 2: Opvallende woorden (semantisch en visueel woordbeeld)

→ De WOW-woorden worden op het bord geschreven. De leerlingen geven de betekenis en beelden het woord uit. Als de leerlingen de betekenis niet kunnen geven, geeft de leerkracht een voorbeeld om zo de betekenis van het woord duidelijk te maken.

- Glibberen: iets dat heel glad is, kan glibberen. De slak is heel glibberig
- Glijden: de slang glijdt over de grond, we glijden met de slee van de berg
- Spetteren: nat maken. We spetteren met het water
- Krijzen: heel hard roepen. De meisjes kunnen heel hard krijzen
- Grommen: de leeuw gromt, omdat hij boos is

Les 3: Frasering en vloeiend samenlezen

Tekstje dat de leerlingen expressief meelesen:

Help! Help! Help! Ik ben gebeten door een leeuw, Au!

'Nee! Nee! Nee! Dat was ik!' roept Ziggy gauw.

*Maar alle dieren schrikken, op de grond en in de lucht,
en voordat Ziggy het weet, slaan ze allemaal op de
VLUCHT!*

We staan stil bij de volgende leestekens:

- Punt: einde van de zin, je moet even wachten
- Uitroeptekens: er wordt iets luid gezegd.
- Aanhalingstekens: iemand zegt iets met gevoel

We staan stil bij een paar woorden met een andere lay-out:

- Help!, help!, help!
- Vlucht!
- Groot en smal
- Au!

Les 4: Klankennis en klankbewustzijn

De klankclusters waar wij op inzoomen:

- /gr/
- /gl/
- /str/

- Woorden met de klankcluster /gr/: groot, groen, grappig, graag, griep, ...
- Woorden met de klankcluster /gl/: glans, gloed, glibberen, glijden, glas, ...
- Woorden met de klankcluster /str/: strand, streep, straal, stroef, stram, ...

De rijmwoorden die in het verhaal voorkomen:

- Billen – gillen
- Klein – zijn
- Au – gauw
- Lucht – vlucht

Les 5: creatieve verwerking

De leerlingen verwerken het verhaal op een creatieve manier.

→ Welke 3 billen zou Ziggy nog kunnen tegengekomen? Wat zeggen of wat denken de dieren van wie die billen zijn? (Opdracht)

→ De leerlingen stempelen met kurken en verf billen op papier.

→ Ze schrijven woorden of zinnen op die de leerlingen associëren met het dier of met het verhaal.

Als de leerlingen het woord of de zin niet kunnen schrijven, helpt de leerkracht door het woord op te schrijven zoals de leerling het zegt.

MATERIALEN

Leerkracht:

- Boek
- Bord
- Ladybug

Les 5:

- Kurk
- Verf
- Potloden

LESOPBOUW & TIMING

Timing & Materialen	LESOPBOUW Les 1: begrip
FASE 1: Oriënteren op het boek - voorspellen	
5 min Voorleesboek	De leerkracht bekijkt samen met de leerlingen de voorkant van het boek en bespreekt met hen wat ze allemaal zien. Ze vraagt hen om voorspellingen te maken over het verhaal. - Wat zien jullie allemaal op de voorkant? - Waar denken jullie dat het verhaal over gaat? - Welke dieren zien jullie allemaal?
FASE 2: Expressief voorlezen van het verhaal	
5 min Voorleesboek Bord Ladybug	De leerkracht leest het verhaal expressief en op een vlot tempo voor aan de leerlingen terwijl ze meevolgen op het bord.
FASE 3: Het verhaal nabespreken	
15 min	De leerkracht overloopt met de leerlingen wat er gebeurd is in het verhaal. Ze gaat na of de leerlingen het verhaal begrepen hebben. - Over wie gaat het verhaal? - Wat kan je over hem/haar vertellen? - Waar speelt het zich af? - Wat is het probleem? - Is het probleem opgelost? - Hoe denken jullie dat Ziggy zich voelde? Waarom denk je dat? - Hebben jullie zelf al zoiets meegemaakt? Methode van de open stoel: we vragen aan een leerling om in de huid van Ziggy de zebra te kruipen en te antwoorden in zijn naam. De leerlingen mogen dan aan hem/haar vragen stellen. - Wat was je gevoel wanneer je je mama kwijt was? - Hoeveel harige billen heb jij gezien? - Waarom heb je in de staart gebeten? - ...

Timing & Materialen		LESOPBOUW Les 2: woordenschat
FASE 1: Samen lezen		
5 min Voorleesboek Bord Ladybug	De leerkracht leest heel het verhaal opnieuw. Ze moedigt de leerlingen aan om het verhaal luidop mee te lezen. Wanneer ze aan de WOW-woorden komt, stopt ze met lezen en focust ze op de WOW-woorden.	
FASE 2: Focus op de WOW-woorden: betekenis en uitbeelden		
10 min Bord	<p>De leerkracht zoomt in op een paar WOW-woorden. Ze bepreekt samen met de leerlingen wat de woorden betekenen en vraagt om de woorden uit te beelden/er een bepaalde beweging bij te maken.</p> <p>Woorden: Glibberen, glijden, spetteren, krijsen en grommen.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wat zou dat willen zeggen? - Welke dieren kunnen er nog glibberen, glijden, spetteren, krijsen en grommen? - Wanneer glibber, glij, spetter, krijs of grom jij? - Kan je een voorbeeld geven? - ... <p>Als de leerlingen de betekenis niet kunnen geven, geeft de leerkracht een voorbeeld om zo de betekenis van het woord duidelijk te maken.</p>	
FASE 3: WOW-woorden visualiseren op het bord.		
5 min Bord	De leerkracht schrijft de WOW-woorden in leesletters op het bord wanneer ze aan bod komen (bordplan 1). Op het einde van de les leest ze de WOW-woorden nog eens luidop voor en spoort de leerlingen daarna aan om mee te lezen.	

Timing & Materialen	LESOPBOUW Les 3: frasering en vloeiend lezen
FASE 1: Focus op leesteken en expressie	
15 min Voorleesboek Bord Ladybug	<p>De leerkracht leest het verhaal terug voor en focust op de clues die helpen om expressief te lezen.</p> <p>1.1 <u>Leestekens</u></p> <p>Ze duidt de leestekens aan en vraagt aan de leerlingen om de betekenis te geven. (!, "", .)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wie kent dit leesteken? - Wanneer gebruiken we dit leesteken? - Hoe zouden we dit woord dan moeten lezen? <p>1.2 <u>Woorden met een speciale lay-out</u></p> <p>Ze bespreekt ook de woorden die een andere lay-out hebben. (Vlucht!, help!, help!, help!, smal en groot, au!)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Waarom is het woord zo groot geschreven? - Waarom is smal zo klein geschreven? - Kijk eens naar 'help! Help! Help!', hoe zou je dat voorlezen? Waarom? - Doe het eens voor. - ... <p>Na het bespreken leest de leerkracht de zinnen met de clues nog eens opnieuw samen met de leerlingen en legt de nadruk op de geziene clues.</p>
FASE 2: Expressief samenlezen met behulp van de leestekens	
5 min Voorleesboek Bord Ladybug	<p>De leerkracht vraagt aan de leerlingen om de pagina expressief mee te lezen door gebruik te maken van de clues (bijlage 2).</p> <p><i>Help! Help! Help! Ik ben gebeten door een leeuw, Au! 'Nee! Nee! Nee! Dat was ik!' roept Ziggy gauw. Maar alle dieren schrikken, op de grond en in de lucht, en voordat Ziggy het weet, slaan ze allemaal op de VLUCHT!</i></p>

Timing & Materialen	LESOPBOUW Les 4: klankkennis en klankbewustzijn
FASE 1: Samen lezen	
5 minuten Voorleesboek Bord Ladybug	De leerkracht leest heel het verhaal opnieuw. Ze moedigt de leerlingen aan om het verhaal luidop mee te lezen met expressie.
FASE 2: Focus op klankclusters en rijmwoorden	
15 minuten Bord	<p>2.1 Klankclusters</p> <p>De leerkracht zoomt in op een paar klankclusters die in het boek voorkomen. Ze leest de woorden met de klankclusters voor en schrijft ze op het bord (bordplan 2).</p> <ul style="list-style-type: none"> - Grijnst, grommen, groot - Glibberen, glijden, gladde - Strepen <p>Ze omcirkelt de klankclusters op het bord en vraagt de leerlingen om de cluster uit te spreken na haar.</p> <p>De leerlingen moeten nu voor elke klankcluster een nieuw woord proberen te vinden.</p> <p>2.2 Rijmwoorden</p> <p>De leerkracht staat ook stil bij een paar rijmwoorden die in het boek voorkomen.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Klein – zijn - Billen – gillen - Au – gauw - Lucht – vlucht <p>Ze leest ze luidop voor en vraagt aan de leerlingen wat er speciaal aan is. (Ze rijmen)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kunnen jullie ook 2 woorden bedenken die rijmen op elkaar? <p>→ Als het te moeilijk blijkt, geeft de leerkracht één woord waarmee ze moeten rijmen.</p>

Timing & Materialen	LESOPBOUW Les 5: creatieve verwerking
FASE 1: Samen lezen	
5 minuten Voorleesboek Bord Ladybug	De leerkracht leest heel het verhaal opnieuw. Ze moedigt de leerlingen aan om het verhaal luidop mee te lezen met expressie.
FASE 2: creatieve verwerking – welke billen kom je tegen?	
20 minuten Kurk Verf Potloden of stift	<p>De leerlingen gaan het verhaal verwerken aan de hand van stempelen met een kurk en verf.</p> <p><i>De opdracht: welke 3 billen zou Ziggy nog kunnen tegengekomen en wat hebben de dieren van deze billen te vertellen?</i></p> <p>De leerlingen verwerken hun kennis van het verhaal in hun eigen werkje. Ze denken na over de verschillende personages en wat ze zeggen en denken. Ze brengen woorden en zinnen aan op hun werkje om hun verhaal te vertellen.</p> <ul style="list-style-type: none"> - De woorden mogen geschreven zijn in spreektaal. - Als ze het niet zelf kunnen schrijven, schrijf de leerkracht exact op wat de leerlingen voorzeggen. <p>De leerkracht gaat tijdens de opdracht rond in de klas en helpt de leerlingen door begeleidende vragen te stellen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Welke dieren kan Ziggy nog tegengekomen? - Hebben ze tekeningen of patronen op hun bips? - Hoe zien die billen eruit? - Wat zouden ze kunnen zeggen? - Welk geluid maakt een ...? - ...
FASE 3: Toonmoment	
5 minuten Prikbord	De leerlingen mogen hun kunstwerkje één voor één aan het prikbord komen hangen. Zo kunnen ze hun creatie aan de klas tonen.

BRONNEN

Eigen ideeën

Gebaseerd op een bestaande bron:

- o Hogeschoolles: Thema 9 – het jonge kind: shared reading
- o <https://nl.pinterest.com/tinevanhoutven/shared-reading/>
- o <https://www.youtube.com/watch?v=ifGiqOc-rJw>
- o 'Waar zijn mama's billen?' – Mike Byrne en Jonny Leighton – Veltman Uitgevers (2022)

OVERZICHT BIJLAGEN

Bijlage 1 – Waar zijn mama's billen?

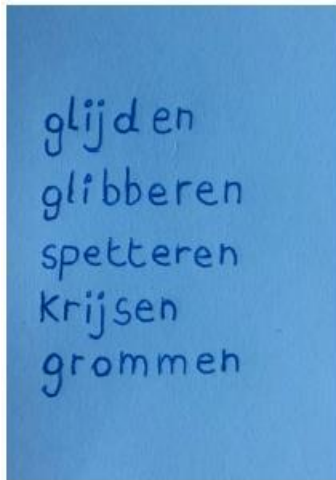

Bijlage 2 – expressief samen lezen

BORDEBRUIK EN BORDPLAN(NEN): krijtbord – whiteboard – digitaal bord

Bordplan 1 – WOW-woorden

Bordplan 2 – Klankclusters

